

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто актуальний напрям наукових досліджень у сфері фінансів – фінансову безпеку. Досліджено та проаналізовано підходи до формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Наведено семантичну характеристику поняття "механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства".

Аннотация. Рассмотрено актуальное направление научных исследований в области финансов – финансовую безопасность. Исследованы и проанализированы подходы к формированию механизма обеспечения финансовой безопасности предприятия. Приведена семантическая характеристика понятия "механизм обеспечения финансовой безопасности предприятия".

Annotation. The article is devoted to a topical area of research in the field of finance – financial security. Approaches to the formation of a mechanism providing financial security of an enterprise were researched and analysed. A semantic characteristic of the concept "financial security mechanism of an enterprise" is given.

Ключові слова: фінансова безпека, механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства, рівні фінансової безпеки, механізм, загрози.

У сучасних умовах, коли ситуація в країні характеризується фінансово-економічною нестабільністю, а більшість підприємств України є збитковими, актуальності набуває питання фінансової безпеки підприємства (ФБП). Стабільне функціонування будь-якого підприємства, яке займається послугами або виробництвом, є отримання прибутку [1]. Але ефективність діяльності підприємства залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В умовах розвитку сучасної економіки все більш для підприємства необхідна поява нових підходів, які потребують перетворення системи захисту фінансових інтересів підприємства і це може гарантувати наявність механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Серед вчених вагомий внесок у дослідження проблеми механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства зробили: Біломістна І. І., Близнюк А. О., Васильців Т. Г., Горячева К. С., Кракос Ю. Б., Лаврова Ю. В., Матвійчук Л. О., Підхормий О. М., О. Приказюк, Єпіфанов А. О., Чібісова І. В., Шелест В. В.

Метою статті є розвідка, обґрунтування і подальший розвиток наукових підходів щодо формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Фінансова безпека є складовою загальною економічною безпекою підприємства. Сутність фінансової безпеки полягає у наявності такого фінансового стану підприємства, який характеризується: збалансованістю; стійкістю до загроз; здатністю забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, а також місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів та спрямованістю на ефективний і сталий розвиток [2].

Забезпечення ФБП базується на певному механізмі. Механізм забезпечення ФБП – це система організаційних, фінансових і правових засобів впливу та принципів їх застосування, метою яких є своєчасне виявлення, попередження та ліквідація загроз фінансової безпеки підприємства.

Окрім принципів існують методи, об'єкти, суб'єкти, інструменти, які входять до складу механізму і застосовуються під час реалізації кожного його елемента. Автором пропонується використовувати такі: актуалізація функцій кожного елемента й механізму в цілому; узгодженість нормативно-правової бази за ієрархією елементів механізму в поточному та перспективному періодах на всіх рівнях фінансового розвитку підприємства; сумісність елементів механізму й узгодженість їх функцій; зв'язок цілей елементів механізму, що вводяться з ресурсами, необхідними для їх досягнення; нейтралізація дисфункцій підприємства; цільове використання механізму; принцип обліку фінансових інтересів підприємства.

Для ефективного забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму організації фінансовою безпекою [1]. Системний підхід до формування механізму організації фінансової безпеки підприємства припускає, що необхідно враховувати всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії.

У таблиці наведено семантичну характеристику поняття "механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства".

**Семантична характеристика поняття
"механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства"**

Поняття	Об'єкт	Призначення	Зміст поняття
Механізм	Показники ефективності використання наявних ресурсів підприємства	Створення умов для забезпечення фінансової безпеки підприємства	Спосіб забезпечення або реалізації фінансової безпеки підприємства
Фінансова безпека підприємства	Фінансові ресурси підприємства	Відображення ефективності використання фінансових ресурсів у поточному періоді та можливості реалізації інтересів	Стан найбільш ефективного використання фінансових ресурсів для реалізації та захищеності фінансових інтересів підприємства
Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	Досягнення фінансових результатів, яких достатньо як мінімум для перебування підприємства у фінансовій безпеці	Система правових, організаційних, фінансових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, ліквідацію нейтралізацію загроз фінансовій безпеці підприємства

Механізм організації фінансової безпеки підприємства може мати різний ступінь структуризації і формалізації. Однією з основних складових механізму фінансової безпеки є сукупність функцій [3]. Призначенням механізму організації фінансової безпеки підприємства є створення і реалізація умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, які визначаються політикою механізму організації фінансової безпеки підприємства (рисунок).

Наведена структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства включає кілька блоків, які повинні забезпечити достатній для підприємства прибуток.

Для забезпечення належного рівня фінансової безпеки потрібно знати загрози та ризики, що можуть спіткати підприємство. Загрози можуть бути: незначні, суттєві, критичні, а за напрямом прояву: зовнішні, які виникають за межами підприємства і пов'язані з середовищем функціонування підприємства, так і внутрішні – що стосуються господарської діяльності товариства та його персоналу.

Ризики бувають за видами діяльності: фінансові, операційні, інвестиційні; за можливістю подолання: мінімальні ризики, нестабільні ризики та ризики, які неможливо подолати.

Рівні фінансової безпеки підприємства, як можна бачити на рисунку, поділяють на: абсолютний, нестабільний та кризовий. Абсолютний рівень фінансової безпеки характеризує те, що для функціонування підприємства достатньо власних оборотних коштів. Нестабільний рівень характеризує, що підприємству недостатньо власних оборотних коштів і воно залучає позики і кредити. Кризовий характеризує можливість втрати майна підприємства та банкрутства.

Розроблена структура механізму забезпечення фінансової безпеки з використанням додаткових джерел показує, що всі складові механізму є ефективною координуючою системою забезпечення фінансової безпеки на підприємстві. На думку автора, головною складовою, на яку треба звернути увагу, є контроль. Контроль – це не тільки кінцевий етап процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства, а й ланка, яка поєднує всі інші складові механізму забезпечення фінансової безпеки.

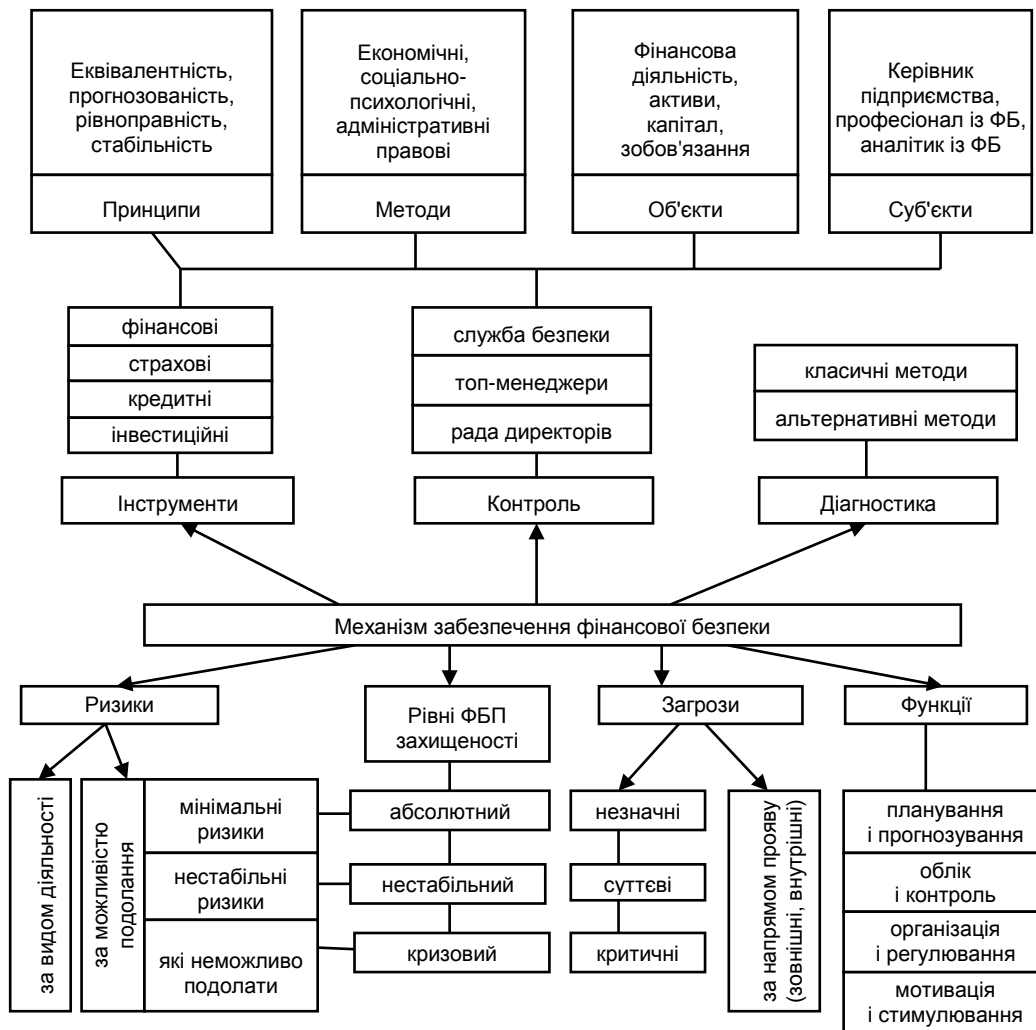

Рис. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

Діагностика механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, як можна бачити на рисунку, буває за класичними та альтернативними підходами. До класичних методів відносять: індикаторний, рейтинговий, ресурсно-функціональний, експертний, системний та ринковий підходи. До альтернативних: бенчмаркінг, SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін), ABC-аналіз, PEST-аналіз, XYZ-аналіз, методи фінансового прогнозування,

Принципи фінансової безпеки, такі, як еквівалентність, прогнозованість, рівноправність та стабільність, теж є важливою складовою механізму забезпечення фінансової безпеки на підприємстві, без якої неможливо розглянути всю структуру механізму і прослідкувати його значущість для забезпечення фінансової безпеки на підприємстві.

Отже, одним із найважливіших елементів системи забезпечення фінансової безпеки є механізм, який є сукупністю законодавчих актів, правових норм, фінансових методів та важелів, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки та розв'язання нагальних завдань. Забезпечення фінансової безпеки, на думку автора, можливе тільки за умови дотримання національних інтересів у фінансовій сфері, врахування потенційних загроз та впровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі національної економіки. Узгоджена взаємодія усіх елементів механізму забезпечення фінансової безпеки в кінцевому результаті гарантуватиме ефективне функціонування усієї національної економіки та економічне зростання.

Таким чином, для забезпечення успішної діяльності будь-якого підприємства, уникнення зовнішніх та внутрішніх загроз на підприємстві необхідно забезпечити його фінансово-економічну безпеку. А, в свою чергу, для ефективного впровадження фінансової безпеки підприємства потрібно розробити та використовувати механізм забезпечення економічної безпеки, який включає: інструменти забезпечення ФБП, методи забезпечення ФБП, важелі забезпечення ФБП, систему інформаційно-аналітичного забезпечення ФБП.

Наук. керівн. Полтініна О. П.

Література: 1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія / О. І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с. 2. Бланк І. А. Управление фінансової безпекою підприємства / І. А. Бланк. – К. : Ельга ; Ника-Центр, 2004. – 784 с. 3. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / К. С. Горячева. – К. : НАУ, 2006. – 17 с. 4. Пойда-Носик Н. Н. Сутність фінансової безпеки суб'єктів підприємництва та її роль в забезпеченні національної економічної безпеки / Н. Н. Пойда-Носик // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1 (55). – С. 340-342.

5. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова ; А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 295 с.